

گفتگو / ستارخان بازوی نظامی مرجعیت شیعه

۴ آذر ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۴۱

رئیس مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران گفت: ستارخان به جرم حمایت از دستورات مرجعیت نجف در مبارزه با استبداد روشنفکری شکست خورده و از میدان خارج می‌شود به این ترتیب ستارخان قربانی استبداد روشنفکری در ایران است

رئیس مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران گفت: ستارخان به جرم حمایت از دستورات مرجعیت نجف در مبارزه با استبداد روشنفکری شکست خورده و از میدان خارج می‌شود به این ترتیب ستارخان قربانی استبداد روشنفکری در ایران است.

موسی حقانی رئیس مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران در نشست علمی تخصصی یکصدمین سالگرد درگذشت ستارخان سردار ملی که در کتابخانه موزه و اسناد مجلس شورای اسلامی برگزار شد با عنوان ستارخان به مرجعیت شیعه سخنرانی کرد.

وی اظهار داشت: در آغاز خواستم موضوع سخنرانی‌ام ستارخان و مرجعیت شیعه باشد اما به محض ورود به نشست به این نتیجه رسیدم که عنوان نشست را به ستارخان بازوی نظامی مرجعیت شیعه و عنوان دوم ستارخان قهرمان مبارزه استبداد صغیر و قربانی مبارزه با روشنفکری در دوران استبداد کبیر تغییر دهم.

حقانی ادامه داد: زندگی ستارخان به دو دوره تقسیم شده است و اوج آن در مبارزه با استبداد صغیر است. و به درستی اگر مقاومت [تبریزیان](#) نبود مشروطیت پا نمی‌گرفت اما آنچه مهم است بخش دوم زندگی ستارخان است که کمتر به آن پرداخته شده است.

رئیس مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران با اشاره به اینکه قبلاً مطلبی راجع به ستارخان مطالعه کردم، که در یکی از نشریات چاپ

منتشر شد. در آن مقاله ستارخان را قربانی شیخ فضل‌الله نوری دانستند، افزود: این در حالی است که ستارخان بعد از اعدام شیخ فضل‌الله نوری نقش تاریخی خود را در تاریخ معاصر ایفاء کرد.

وی ادامه داد: جریان سکولار در نهضت مشروطه تا قبل از رفتن محمد علی شاه نیت خود را عیان نمی‌کردند و بعد از فتح تهران، آرام آرام اهداف سکولار خود را عیان کردند.

حقانی گفت: مشروطه خواهان سکولار در آغاز خواستار آن بودند که ستارخان به تهران اعزام شود استقبال بی نظیری نیز از او به عمل آوردند و خود مشروطه خواهان با راه‌های گوناگون خواستند، ستارخان و باقرخان را به تهران بکشانند چون می‌دانستند [تبریز](#) شهر مذهبی است و اگر کار به جای باریکی کشیده شود [تبریزیان](#) علیه اهداف سکولار آنان می‌شورند و قیام می‌کنند.

وی ادامه داد: درگیری‌ها بین دو جناح اعتدالیون و انقلابیون بعد از آنکه مرحوم آسید عبدالله بهبهانی می‌خواست اصل دوم متمم قانون اساسی را اجرا کند شروع شد چون جریان سکولار اصلاً نمی‌خواست قبول کند، نظارت روحانیون بر اجرای قوانین مجلس باشد.

وی با اشاره به اینکه مشروطه خواهان تا قبل از خلع ید قدرت محمدعلی شاه یک هدف داشتند و آن مقابله با استبداد محمدعلی شاه بود و بعد از آن دعوا بین جریان سکولار و مذهبی شروع شد، گفت: بعد از درگیری اعتدالیون با انقلابیون، ستارخان باید مشخص می‌کرد به اعتدالیون نزدیک است یا به انقلابیون - تمایلات سکولار داشتند - که ستارخان اعتدالیون را انتخاب کرد.

رئیس موسسه مطالعات تاریخ معاصر ادامه داد: از همان ابتدا که ستارخان وارد تهران می‌شود با افراطی‌گری‌های دارودسته تقی‌زاده روبه‌رو می‌شود و با وجود **همشهری** بودن با تقی‌زاده به مخالفت با جریان سکولار می‌پردازد.

حقانی گفت: مرجعیت شیعه طی حکمی صلاحیت سیاسی تقی‌زاده را رد می‌کند و ستارخان نسبت به تقی‌زاده موضع می‌گیرد و تقی‌زاده نیز بدگویی به ستارخان را شروع می‌کند.

وی در تبیین چرایی اینکه ستارخان بازوی نظامی مرجعیت شیعه است گفت: عنوان مقاله شعاری نیست، ستارخان و باقرخان به دفع فساد تقی‌زاده می‌پردازند و بعد از آنکه دارودسته تقی‌زاده مرحوم آیت‌الله بهبهانی را به **قتل** می‌رسانند ستارخان و باقرخان به خیابان می‌ریزند و به خونخواهی برمی‌خیزند.

وی با اشاره به واقعیت تلخ تاریخی از جمله اینکه بعد از بیرون راندن محمدعلی شاه مستوفی‌الممالک مأمور تشکیل کابینه می‌شود، گفت: طنز روزگار این است که همه مستوفی‌الممالک و همه اعضای کابینه او ماسونی هستند و نخستین اقدام مستوفی‌الممالک این است که به کار ستارخان خاتمه دهد.

وی ادامه داد: در درگیری بین اعتدالیون به انقلابیون اعتدالیون علی‌محمد تربیت را به **قتل** می‌رسانند و قصد دارند به باغ اتابک که - محل اقامت ستارخان است - بروند اما ستارخان آنان را راه نمی‌دهد اما نیروی دولت که می‌خواست غائله مجاهدان را به تمام برسانند باغ اتابک را تصرف کرده و ستارخان و باقرخان را مورد ضرب و شتم قرار می‌دهند.

وی در پایان گفت: ستارخان به جرم حمایت و دستورات از مرجعیت نجف در مبارزه با استبداد روشنفکری شکست می‌خورد به این ترتیب ستارخان قربانی استبداد روشنفکری در ایران است

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۲۸۰/شبعه-مرجعیت-نظامی-بازوی-ستارخان-گفتگو>